

Temanotat

Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i provinsen Helmand

© Landinfo 2017

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

The security situation in Helmand province has gradually deteriorated over the year until November 2016. Afghan security forces are facing major challenges in terms of internal organization and discipline, and face constant attacks by the Taliban. In October it was assumed that Taliban controlled six of the fourteen districts in the province. With the exception of the provincial capital Lashkar Gah, the other districts are contested. Here there are reports of continuous Taliban attacks on district centers and on Afghan security forces, protracted battles between parties, attacks along major roads and the use of IEDs. Many residents have fled from the districts to the provincial capital to seek safety.

Afghan authorities prioritize maintaining control over the provincial capital Lashkar Gah. Security forces are transferred to the city, and international military forces contribute to support. There are relatively few attacks in the city itself. During the year, Taliban has pushed the front lines closer to the city.

SAMMENDRAG

Sikkerhetssituasjonen i Helmand-provinsen har gradvis blitt forverret gjennom året frem til november 2016. De afghanske sikkerhetsstyrkene har store utfordringer hva gjelder intern organisering og disiplin, samt stadige angrep fra Taliban. I oktober antok man at Taliban kontrollerte seks av provinsens fjorten distrikter. Med unntak av provinshovedstaden Lashkar Gah, er de øvrige distriktene omstridte. Her rapporteres det om Talibans jevnlig angrep mot distriktssentrene og mot afghanske sikkerhetsstyrker, langvarige kamper mellom partene, angrep langs viktige veier og bruk av IEDer. Mange innbyggere har flyktet fra distriktene til provinshovedstaden for å søke trygghet.

De afghanske myndighetene prioriterer å holde kontroll over provinshovedstaden Lashkar Gah. De forflytter sikkerhetsstyrker til byen, og får bistand fra internasjonale militærstyrker. Det er forholdsvis få angrep i selve byen. Taliban har i løpet av året presset frontlinjen nærmere selve byen.

INNHold

1. Innledning og kommentar om kildegrunnlag.....	6
2. Geografi og befolkning	7
3. Historisk konfliktkontekst.....	7
4. Aktørene i den væpnede konflikten.....	9
4.1 Opprørsgrupper.....	9
4.2 Afghanske sikkerhetsstyrker (ANSF) og internasjonale aktører	10
4.2.1 De afghanske sikkerhetsstyrkene.....	10
4.2.2 Internasjonale styrker.....	11
5. Konfliktdynamikk og konfliktnivå i ulike distrikter	12
5.1 Distrikter under Taliban-kontroll.....	13
5.2 Distrikter med høyt konfliktnivå – Nad Ali/Marja og Nahr-e Saraj (Gereshk)....	14
5.2.1 Nad Ali/Marja	14
5.2.2 Nahr-e Saraj (Gereshk).....	15
6. Situasjonen for sivilbefolkningen i provinshovedstaden Lashkar Gah	16
7. Sivile tap og skader som følge av konfliktrelatert vold	17
7.1 Utenomrettslige drap og frihetsberøvelse.....	18
7.2 Veisikkerhet.....	19
8. Informasjon om forhold for sivilbefolkningen i områder med høy opprørstilstedeværelse	19
8.1 Helse.....	20
8.2 Skole.....	21
9. Internt fordrevne (IDPer).....	22
10. Referanser	24

1. INNLEDNING OG KOMMENTAR OM KILDEGRUNNLAG

Dette temanotatet er del av en serie notater og responser om sikkerhetssituasjonen i 15 ulike provinser i Afghanistan, som er under utarbeidelse av Landinfo høsten/vinteren 2016 på oppdrag for Utlendingsdirektoratet (UDI). Temanotatet omhandler sikkerhetssituasjonen i Helmand-provinsen¹ i perioden januar til og med oktober 2016,² og har et særlig fokus på situasjonen for sivilbefolkningen.

Sikkerhetssituasjonen i Afghanistan er flytende og uoversiktlig, og kan endre seg raskt. Det er utfordrende å skaffe pålitelig informasjon og sammenlignende datamateriale over tid. Dette gjelder både for områder der det er pågående kamper og hvor tilgangen til kilder og informasjon er liten, og for områder der det generelt foreligger lite informasjon på grunn av områdets begrensede relevans i en større politisk, sikkerhets- eller samfunnsmessig kontekst.

Landinfo benytter informasjon fra et bredt spekter av kilder; fra internasjonale og nasjonale organisasjoner, til myndigheter og media. Samtidig er det Landinfos erfaring at ved dybdeanalyse av enkelte provinser og spesifikke tema, kan det være vanskelig å få et så bredt kildegrunnlag som ønskelig. Av sikkerhetsmessige hensyn, er enkelte kilder anonymisert.

Ifølge Journalister uten Grenser (RSF 2016) er Helmand én av flere provinser hvor journalister er forhindret fra å kunne rapportere fritt grunnet krigshandlinger og trusler fra ulike aktører. Organisasjonen advarer om flere *black holes* hva gjelder informasjon og nyheter fra konfliktområder. Dette gjenspeiles i medierapporter fra provinsen; blant annet har distriktet Washer blitt fremhevet som et distrikt det foreligger svært lite informasjon om (Roggio 2016b). En annen utfordring er at enkelte nyhetskilder kan bli overrepresentert på grunn av at det er få andre som har stedlige korrespondenter.

Begrenset kildetilfang og en vanskelig sikkerhetssituasjon i distriktene, kan føre til at media formidler informasjon fra få kilder, som verken er verifisert eller kryssjekket med flere kilder eller annen informasjon. Det kan også forekomme at lokale myndigheter overdriver den faktiske situasjonen for å få oppmerksomhet fra sentralmyndighetene i Kabul, og påfølgende større ressurstildeling (se Landinfo 2015). Samtidig er det naturlig å anta at den hardt pressede samlingsregjeringen i Kabul ønsker å vise handlekraft hva gjelder opprørsbekjempelse. Dette farger sannsynligvis hvilken informasjon de velger å dele. Tall over opprørsstyrker og tapstall er generelt usikre.

Kildegrunnlaget er også begrenset hva angår annet tallmateriale. I de tilfellene Landinfo likevel har valgt å presentere tallmateriale, bør tallene anses som indikative snarere enn absolutte. Det er videre en generell utfordring at kun et fåtall kilder har et særskilt fokus på sikkerhetssituasjonen for sivilbefolkningen. Beskrivelser av konfliktnivå og -dynamikk blir derfor nyttet som proxy-indikatorer.

¹ OCHAs kart over provinsen og distriktene (OCHA 2014) finnes som vedlegg til notatet (nederst), og kan også gjenfinnes her (som gir mulighet til å forstørre kartet): <https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/Hilmand.pdf>.

² For å få et mest mulig oppdatert bilde av situasjonen, er det lagt særlig vekt på perioden juni til og med oktober 2016.

I noen områder med begrenset tilgjengelighet eller lite offentlig tilgjengelig informasjon, har Landinfo konsultert enkeltkilder vi vurderer å ha god forståelse av situasjonen på bakgrunn av profesjon, omdømme og/eller tilknytning til området. Selv om Landinfo mener at informasjonen gir et godt bilde av situasjonen, bør det tas høyde for at enkeltkilder kan ha subjektive meninger.

Informasjonen som presenteres er ikke uttømmende, og Landinfo har valgt ut eksempler vi mener illustrerer situasjonen.

2. GEOGRAFI OG BEFOLKNING

Helmand ligger i sør-Afghanistan og grenser til Pakistan i sør. I øst grenser provinsen til provinsene Kandahar, Uruzgan og Day Kundi, og i vest til provinsene Ghor, Farah og Nimroz. Helmand består av distriktene Baghran, Kajkai, Musa Qala, Sangin, Nawzad, Washer, Nahr-e Saraj (også kalt Gereshk), Lashkar Gah, Nad Ali, Nawa-e Barakzaiy (også kalt Nawa), Khanashin (også kalt Reg) Dishu (også kalt Deh-e Shu) og Garmser.

Mange kilder viser til et 14. distrikt: Marja. Etter det Landinfo forstår, er det usikkerhet rundt i hvilken grad Marja er anerkjent som et eget distrikt, eller fremdeles offisielt er del av distriktet Nad Ali. Nad Ali-distriktet har tradisjonelt bestått av to større bosetninger; Nad Ali i nordøst og Marja i sørøst (OCHA 2014). Ulike kilder benevner distriktet ulikt. Enkelte viser til distriktet Nad Ali/Marja, andre til distriktet/ene Nad Ali og Marja. Landinfo har valgt å omtale distriktet/ene slik som gjengitte kilder har gjort, og benevnelsen vil derfor variere. Siden konfliktdynamikken er lik, blir de imidlertid gjort rede for sammen.

Provinshovedstaden Lashkar Gah by ligger i vest i Lashkar Gah-distriktet, ved distriktsgrensene mot Nawa og Nad Ali.

Det anslås at i underkant av én million personer bor i provinsen. Befolkningen er i all hovedsak pashtunere. I sør finnes det imidlertid baluchere, og mindre grupper av tadsjikere og hazaraer er bosatt særlig i distriktene Nad Ali/ Marja, Sangin og Nahr-e Saraj (Gereshk). Om vinteren oppholder også kuchier (nomader) seg i provinsen (MRRD, som gjengitt i ISW u.d.).

I nord ligger fjellkjeden Hindu Kush, og sørover endrer landskapet seg til ødemark – helt i sør er området kalt «dødens ørken». Helmand-elven, som renner gjennom provinsen, er livsnerven befolkningen i all hovedsak er bosatt rundt. Opiumproduksjon har vært den viktigste inntektskilden i provinsen (Reuters 2009; Ahmed 2016). Ringveien fra Kandahar til Herat går gjennom distriktene Nahr-e Saraj (Gereshk) og Washer.

3. HISTORISK KONFLIKTKONTEKST

Allerede i 2004 hadde Taliban etablert seg i det nordligste distriktet, Baghran. Maktmisbruk, herunder ureglementert frihetsberøvelse, forskjellsbehandling og

korrupsjon fra myndighetenes ledere i provinsen, var en av grunnene til at Taliban fikk tilslutning. Etter at britene i 2006 gikk militært inn i provinsen, var de medvirkende til at enkelte av disse lederne ble fjernet. Det i seg selv burde ha kunnet fjerne deler av grunnlaget for tilslutningen til Taliban – men samtidig forsvant også støtten til myndighetene fra de mange lokale militsene, hvis allianse hadde vært basert på personlige relasjoner til de avsatte lederne. Myndighetene ble dermed svekket, mens Taliban forble sterke.

I og med at de afghanske sikkerhetsstyrkene (ANSF) på det tidspunktet var tidlig i etableringsfasen, sto de internasjonale soldatene i stor grad alene, noe Taliban utnyttet. Dette resulterte blant annet i at NATO og Taliban i oktober 2006 inngikk en midlertidig våpenhvile, der de internasjonale soldatene stasjonert i Musa Qala fikk evakuere ut av distriktssenteret som da var beleiret av Taliban, uten at Taliban gikk til angrep på dem (Amiri 2016a).

Under det amerikanske militære «surget» fra 2009 til 2011 var Helmand et av de viktigste områdene.³ Distriktet Marja ble valgt ut som piloten for NATOs nye opprørsstrategi. Militær- og utviklingsinnsats skulle være samordnet. Anført av internasjonale styrker skulle afghanske myndigheter levere «government in a box», der myndighetsstrukturer skulle settes opp umiddelbart etter at et avgrenset område var militært klarert for opprørere.⁴ For å ivareta sikkerheten, bygde amerikanerne opp lokale ANP (Afghan National Police) og ALP (Afghan Local Police)-grupper,⁵ som hver kontrollerte små lommer av befolkningsområdene. Det internasjonale fremstøtet presset Taliban nordover i provinsen (Amiri 2016a).

Etter at de internasjonale militære styrkene trakk seg ut av provinsen mot slutten av 2014, økte Taliban igjen angrepene sine på flere fronter i provinsen samtidig. Den afghanske hæren (ANA) hadde ikke kapasitet til å møte alle disse angrepene, og de lokale ANP og ALP-gruppene stod ofte alene igjen i fronten, ofte dårlig koordinert med hverandre. Fordi ANP og ALP ikke har hatt kapasitet til å stå i mot offensivene, har Taliban stadig kunnet ekspandere (Amiri 2016b).

Ifølge analytikeren Borhan Osman i Afghanistan Analysts Network var det i Helmand-provinsen at opprørerne stod bak flest angrep på landsbasis i 2015. Taliban ekspanderte betraktelig i løpet av året, og ved slutten av året, hevder Osman at bare tre av provinsens 14 distrikter var under myndighetenes kontroll. Utover det var ett delvis under myndighetskontroll, og de resterende ti var enten sterkt omstridte eller i praksis under kontroll av Taliban (Osman 2015). Ifølge en anonym kilde med Afghanistans sikkerhetssituasjon som spesialfelt (som gjengitt i EASO 2016a, s. 75) var Taliban fra januar til august 2015 mest aktive i distriktene Nawzad, Sangin,

³ Fra 2009-2011 satte amerikanerne inn over 30 000 ekstra soldater gjennom sin nye strategi for opprørsbekjempelse. Dette blir omtalt som «the military surge». I kjølvannet fulgte også et sivilt «surge», der bistandsporteføljen ble betydelig økt, særlig fra amerikansk hold.

⁴ For umiddelbare resultat, se NATOs mediebriefing: *Marjah – 1 year on*, for situasjonen i Marja i 2011: http://www.rs.nato.int/images/stories/File/factsheets/0423-11_Marjah_LR_en.pdf.

⁵ Afghan Local Police (ALP) ble opprettet i 2010 som følge av at sikkerhetssituasjonen ble dårligere i store deler av landet, med den hensikt at de skulle supplere sikkerhetsstyrkene. ALP opererer i rurale områder med store sikkerhetsutfordringer. Formelt er innenriksministeriet ansvarlig for gruppene, men i realiteten er det svært liten kontroll med dem.

Nahr-e Saraj (Gereshk) og Nad Ali/ Marja. Deretter fulgte Musa Qala, Lashkar Gah, Nawa og Dishu.

Helmand er en viktig provins av flere årsaker. For det første foregår store deler av landets opiumsproduksjon og -eksport i provinsen – og dette er produksjon og eksport som også delvis finansierer opprørsbevegelsen. For det andre er Helmand provinsen hvor Talibans lederskap, som nå sitter i Pakistan, ønsker å etablere sitt nye hovedkvarter. Skulle dette lykkes, er mange redde for at Taliban blir betraktelig styrket i Afghanistan. For det tredje har det internasjonale samfunnet, særlig nasjoner som har hatt militære styrker utplassert i provinsen, lagt ned betydelige ressurser. Helmand er den provinsen hvor flest internasjonale soldater har blitt drept; nær 1000 personer har mistet livet her (iCasualties u.d.). Av den grunn har Helmand en særskilt symbolsk betydning for det internasjonale samfunnet, og for ettermælet til den internasjonale militære innsatsen i landet. Det antas at både afghanske myndigheter og deres internasjonale støttespillere vil legge ned betydelige ressurser for å hindre at provinshovedstaden Lashkar Gah faller til Taliban (Osman 2015).

4. AKTØRENE I DEN VÆPNEDE KONFLIKTEN

4.1 OPPRØRSGRUPPER

Taliban er den dominerende opprørsgruppen i Helmand, og som beskrevet i forrige kapittel, etablerte de seg allerede i 2004 i provinsen. Flere av de større pashtunske stammene i provinsen har tradisjonelt støttet Taliban, og flere av Talibans øverste ledere er fra Helmand.

Antallet Taliban-kadre i provinsen er usikkert. Afghanske myndigheter hever Taliban ikke har mer enn 2000 krigere, der om lag 500 er aktive i konflikten (Mashal & Shah 2016). Analytikeren Borhan Osman (som gjengitt i EASO 2016b) hevder på sin side at Taliban hadde over 5000 godt utstyrte krigere i provinsen i 2016.

Helmand har vært Talibans pilot-provins i de senere årenes militære omorganisering. Tradisjonelt har Taliban organisert seg i ulike fronter (*mahaz*). En mahaz har flere lokale kommandanter, som hver har mobilisert mellom 10 til 30 kadre. Ved større offensiver har flere lokale mahazer blitt bedt om å bidra med kadre. Lokal mobilisering har ført til at ikke alle kadre har kjempet samtidig, men etter behov, og at de fleste også i perioder har vært hjemme og skjøttet annet arbeid (Amiri 2016b).

For å bedre utnytte ressursene har Taliban etablert en mer permanent militær struktur, kalt *qet'a*-enheter. Qet'a-systemet består av grupper på inntil 220 personer, med undergrupper på 20 kadre som opererer sammen. Disse trener sammen, er mobile, og flyttes til områder der Taliban ønsker å gjennomføre en offensiv. Her er de et supplement til den tradisjonelle lokalt mobiliserte mahaz'en (Amiri 2016b). Qet'a-ene består hovedsakelig av krigere rekruttert i Pakistan, men for lokale afghanere, gir de en mulighet for å tjene bedre lønn og bygge en karriere (Afghanistan-ekspert Antonio Giustozzi, som gjengitt i EASO 2016b, s. 16).

Organiseringen har vist seg å være effektiv. Ifølge en lokal kilde (som gjengitt i Amiri 2016b) kjempet eksempelvis seks til sju qet'a-er sammen med den lokale mahaz'en i Nawzad i juni 2015. Det tok 800 Taliban-kadre tre dager å få midlertidig

kontroll over distriktssenteret. Basert på de vellykkede qet'a-operasjonene i Helmand, skal Taliban også ha etablert dette systemet i blant annet Kandahar-, Kunduz- og Zabul-provinsene.

Qet'a-ene trener i en roteringsordning, der hver enhet (20 kadre) trener sammen i to uker. Treningsleirene ligger angivelig i ulike områder i Nahr-e Saraj (Gereshk)-distriktet. I tillegg til militærstrategi, får de opplæring i bruk av militært utstyr – som er utstyr de ofte har tatt fra ANSF-poster de har nedkjempet (Amiri 2016b).

Afghanske sikkerhetsstyrker ved frontlinjen (som gjengitt i Mashal 2016a) hevder at Taliban er godt trent, og at de bruker sofistikert utstyr, herunder skarpskytterrifler og nattbriller. Også enkelte andre medier, som Al Jazeera, omtaler omorganiseringen av Taliban i provinsen. Den røde brigaden (*sra qet'a*) blir også omtalt som Talibans «spesialsoldater», som skal ha bedre trening og bedre utstyr enn øvrige krigere (Al Jazeera 2016a). Med skarpskytterrifler i arsenalet har disse enhetene (*sniper groups*) tatt ut ANSF-personell på vaktposter fra langt hold. Dette er godt kjent i ANSF, og skaper nødvendigvis frykt (Amiri 2016b). De afghanske myndighetene har erkjent at Taliban har «elite-soldater», men hevder at effekten i felt er mindre en først antatt (Al Jazeera 2016a). En talsperson for det amerikanske forsvaret (som gjengitt i Shalizi 2016) ser ikke bort fra at Taliban kan ha fått tilgang til mer sofistikerte våpen, men hevder de selv ikke har sett bevis på at Taliban dermed har fått økt kapasitet i felten.

Det har lenge vært Talibans strategiske mål å utvide kontrollen sør i Afghanistan, med sikte på å flytte lederskapet til Helmand. Provinsens geografiske plassering, med grense i sør til Pakistan og naboprovinen Nimruz i vest med grense til Iran, er godt egnet til å sikre smugler- og retrettruter ut av Afghanistan. I flere naboprovinser, herunder Kandahar, er det også høy tilstedeværelse av Taliban. Dette gjør det lettere for Taliban å sikre eget nærvær i Helmand, og dertil vanskeligere for ANSF å få bedre kontroll og å få inn nødvendige forsyninger. Kontroll over opiumsproduksjonen og støtte i store deler av lokalbefolkningen, er også faktorer som styrker Taliban i området (Osman 2015).

4.2 AFGHANSKE SIKKERHETSSTYRKER (ANSF) OG INTERNASJONALE AKTØRER

4.2.1 De afghanske sikkerhetsstyrkene

FNs generalsekretær understreket i mars 2016 at de afghanske sikkerhetsstyrkene (ANSF) i Helmand i lengre tid har møtt stor motstand fra Taliban. I tillegg har styrkene i provinsen vært preget av svak ledelse, dårlig moral og høy desertering (UN Secretary-General 2016a, s. 5). En amerikansk militærleder har omtalt ANSF slik (Landinfos oversettelse) «[...] en kombinasjon av inkompetanse, korrupsjon og ineffektivitet» (US Army Brigadier General Wilson Shoffner, som gjengitt i Amiri 2016a).

Politiske allianser og vedlikehold av personlige nettverk i sikkerhetsstyrkene, er en generell utfordring i Afghanistan, så også i Helmand (Giustozzi & Quentin 2014, blant annet s. 2, 44). Den tidligere viseguvernøren i provinsen (som gjengitt i Mashal 2016a) hevder at lederne i sikkerhetsstyrkene er mer opptatt av egen vinning, enn av å etablere eller opprettholde en fungerende sikkerhetsstyrke. På grunn av opiumsmuglerrutene er det viktig for myndighetene å kontrollere områdene som smuglerrutene går gjennom, primært for å hindre eksport. I realiteten er det å inneha

posisjoner høyt i sikkerhetsstyrkene eller på de spesifikke politipostene langs rutene, snarere ansett som en god kilde til personlige ekstraintekter. Dette påvirker nødvendigvis hvem som besitter stillingene og postene, og allianser og bekjentskaper blir viktigere enn kompetanse og profesjonalitet.

I juni 2016 hevdet guvernøren i Helmand (som gjengitt i Stanikzai 2016b) at opp mot 40 prosent av mannskapet i ANSF ikke var tilgjengelige. Mange hadde omkommet i kamper, særlig i distriktene Lashkar Gah, Nahr-e Saraj (Gereshk) og Nad Ali. Men hovedgrunnen var, ifølge guvernøren, såkalte «spøkelsessoldater» – soldater som ikke fantes i virkeligheten. Et par dager senere bekreftet politisjefen i provinsen denne situasjonen hva gjaldt politiet. Lønningene til «spøkelsespoliti» har likevel blitt utbetalt, til enkeltpersoner på toppen av systemet (Stanikzai 2016c). Tidligere spesialutsending for Helmand, Abdul Jabbar Qarhaman,⁶ mente på sin side at i tillegg til korrupsjon, har hovedutfordringen til ANSF i provinsen vært at befolkningen har mer tillit til og føler seg mindre utsatt av Taliban enn ANSF (Mashal & Shah 2016).

Det er videre klart at ANSF lider store tap i kampene mot Taliban, selv om tallene er usikre. Et provinsrådsmedlem (som sitert i Achakzai 2016b) hevdet i august 2016 at over 500 personer var drept eller skadd i løpet av noen få ukers kamper. Ifølge en offisiell uttalelse fra guvernøren i provinsen, skal over 50 soldater ha blitt drept i løpet av de første to ukene i oktober 2016. I tillegg ble noen skadd, og rundt 50 forsvant (TOLONews 2016). Høye tapstall og mange forsvinninger resulterer i nye rekrutter ved frontlinjen, som ikke nødvendigvis er trent for oppdraget (Mashal 2016a).

Det foreligger flere rapporter om at sikkerhetspersonell forlater postene sine i frykt for ikke å overleve. Guvernøren i Helmand skal ha fortalt (som gjengitt av en internasjonal journalist, samtale i Oslo september 2016) at han ved en anledning hadde sett et videoopptak fra ett av flyene som støttet ANSF mot en Taliban-offensiv i et av provinsens distriktssentre. Det han så var 300 ANSF-soldater som løp fra postene sine når flystøtten kom inn. Taliban-offensiven bestod av 30 kadre, riktignok godt utstyrt. For guvernøren var dette et faresignal om hvilken moral soldatene har.

Som en konsekvens av at ANSF er overbelastet, har myndighetene i flere omganger omprioritert innsatsområdene. I februar 2016 trakk de blant annet styrkene ut av distriktene Musa Qala og Nawad, til fordel for andre prioriterte områder (UN Secretary-General 2016a, s. 5). Dette skjedde også i distriktet Khanashin i oktober samme år (Achakzai 2016c).

4.2.2 Internasjonale styrker

Internasjonale styrker støtter ANSF i Helmand. I februar 2016 ble internasjonale soldater satt inn for å styrke sikkerheten i provinshovedstaden Lashkar Gah (UN Secretary-General 2016a, s. 5). Etter at president Obama i juni 2016 utvidet det amerikanske militærets mandat til å gi en større grad av støtte til ANSF i offensive operasjoner, ikke bare som tidligere i *in extremis* eller defensive operasjoner (Stewart 2016), har de internasjonale styrkene økt aktiviteten i provinsen. I tillegg til et høyt

⁶ Abdul Jabbar Qarhaman ble den 27. januar 2016 utnevnt av president Ashraf Ghani som «operational commander» for alle de afghanske styrkene i Helmand. Landinfo har valgt å kalle dette en «spesialutsending» for Helmand.

antall flyangrep, skal amerikanske soldater delta aktivt i feltoperasjoner, blant annet ved frontlinjen i Nad Ali og i Babajii-området, nord i Lashkar Gah by. De gjennomfører også patruljer i Lashkar Gah by (Mashal 2016b; OCHA 2016d).

5. KONFLIKTDYNAMIKK OG KONFLIKTNIVÅ I ULIKE DISTRIKTER

Helmand var én av de fem provinsene som hadde høyest konfliktnivå i 2015, ifølge FN. I starten av 2016 uttrykte FNs generalsekretær bekymring for den økte volden i provinsen. Ved årsskiftet 2015/2016 konsentrerte Taliban innsatsen i distriktene Garmsir, Khanashin, Marja, Sangin og Washir, som er strategisk viktige distrikter med hensyn til smuglerruter for opium og våpen. FNs generalsekretær hevdet at opiumsinnhøstningen i mars var en av grunnene til økningen i konfliktrelatert vold i starten av året (UN Secretary-General 2016a, s. 5). Utover våren og sommeren økte Taliban også presset mot provinshovedstaden Lashkar Gah (UN Secretary-General 2016b, s. 4, 11).

Etter det Landinfo forstår, har det vært en jevn eskalering av konflikten i Helmand i 2016, også etter at opiumsinnhøstningen var over. Taliban har gjennomført offensiver, ANSF har blitt forsterket, og har svart med motoffensiver. Etter at amerikanerne fikk et utvidet militært mandat, har antallet luftoperasjoner økt til flere angrep daglig (Mashal & Shah 2016).

I starten av august 2016 antok myndighetene (som gjengitt i Mashal & Shah 2016) at Taliban kontrollerte fire distrikter. Ytterligere fire distrikter stod i fare for å falle til Taliban, og bare to distrikter ble ansett som kontrollert av myndighetene. Dette sammenfaller i stor grad med informasjon fra en internasjonal kilde (e-post 2016), som i slutten av september hevdet at distriktet Lashkar Gah var det eneste som var delvis under myndighetskontroll.⁷ Videre viste kilden til at distriktene Baghrami, Nawzad, Musa Qala og Dishu var helt eller delvis under Taliban-kontroll. De resterende distriktene var «omstridte». Det ble fremhevet at distriktene Khanashin (Reg), Nad-Ali/Marja, Nawa og Nahr-e Saraj (Gereshk) hadde aktiv konflikter. Slik Landinfo forstår kilden, betyr «omstridt» at myndighetene har kontroll i distriktssenteret, men at sikkerhetsstyrkene møter stor motstand på mindre eller større deler av territoriet utenfor senteret.

Den internasjonale kilden har også vist til at det var aktiv konflikt i distriktet Sangin tidligere i 2016. I juli angrep Taliban distriktssenteret, men ved hjelp av internasjonal flystøtte, ble opprørerne drevet tilbake. På dette tidspunktet kontrollerte myndighetene bare en liten enklave bestående av egne bygninger i distriktssenteret, mens distriktet for øvrig i stor grad var under kontroll av Taliban (Reuters 2016). Kommentatoren Bill Roggio (2016b) har hevdet at med unntak av distriktene som er

⁷ Slik Landinfo forstår «myndighetskontroll» i denne konteksten, betyr dette at sikkerhetsstyrkene er tilstedeværende og i all hovedsak har «militær»/sikkerhetsmessig kontroll over området. I hvilken grad andre myndighetsfunksjoner blir utført, vil variere. I tillegg til støtte fra lokalbefolkningen, vil det blant annet avhenge av myndighetens kapasitet, ressurstilgang og korrupsjonsnivå.

under Taliban-kontroll, er de resterende sterkt (*heavily*) omstridte. Denne vurderingen er støttet av en diplomatkilde (e-post oktober 2016).

I SIGARs (Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction) kvartalsrapport fra oktober 2016, hevder det amerikanske militæret at 21 prosent av Helmand er kontrollert, omstridt eller sterkt påvirket av Taliban. Med det er Helmand den provinsen som har høyest tilstedeværelse av Taliban, ifølge det amerikanske militæret. Samtidig hevder de at de tettest befolkede områdene er under myndighetskontroll (SIGAR 2016, s. 104-105). Roggio (2016c) mener derimot at analysen til det amerikanske militæret er feilaktig, og ikke stemmer overens med hans egen og også andre kilders forståelse av situasjonen. Han hevder at det amerikanske militæret undervurderer Talibans stadig større tilstedeværelse, i Afghanistan generelt og i Helmand spesielt. Uenigheten kildene imellom understreker at det finnes ulike tolkninger om hva som er situasjonen på bakken.

5.1 DISTRIKTER UNDER TALIBAN-KONTROLL

Slik Landinfo forstår situasjonen, har distrikter under Taliban-kontroll⁸ økt fra to til seks i perioden fra januar til utgangen av oktober 2016. De seks distriktene som er under Taliban-kontroll er Baghran, Dishu, Nawzad, Musa Qala, Nawa og Khanashin (Reg) (diplomatsk kilde, e-post oktober; Roggio 2016b). Landinfo bemerker at i distrikter der Taliban ikke har kontroll over selve distriktssentrene, har de allikevel ofte kontroll over flere andre deler av distriktene.

Distriktet Baghran nord i provinsen, hevdes å ha vært under Taliban-kontroll de siste ti årene (Amiri 2016a). I 2015 kom også Dishu-distriktet, helt sør på grensen til Pakistan, under Talibans kontroll (Nordland 2015). Her skal ANSF bare være representert på grensepostene til Pakistan (Amiri 2016a).

Myndighetene trakk den 20. februar 2016 ANSF tilbake fra distriktssentrene i distriktene Nawzad og Musa Qala. Disse to distriktene hadde i lengre tid vært omstridte, og i flere perioder hadde Taliban midlertidig kontrollert distriktssentrene. Tilbaketrekkingen av ANSF medførte at Taliban fikk full kontroll over distriktssentrene også (Amiri 2016a). Det ble registrert relativt få sikkerhetshendelser i disse fire distriktene fra og med juni til og med september 2016 (internasjonal kilde, e-post 2016).

Distriktet Khanashin (Reg) er strategisk viktig fordi det grenser til distriktene Nad Ali/Marja og Nawa (se kapittel 5.2 for nærmere beskrivelser av Nad Ali/Marja og Nawa), som igjen grenser til provinshovedstaden Lashkar Gah. I mars 2016 hevdet forsker og journalist Ramatullah Amiri (2016a) at ANSF i praksis bare kontrollerte distriktssenteret. Flere ganger i løpet av juli ble ANSF utfordret av Taliban, som tok midlertidig kontroll over distriktssenteret, før ANSF ved hjelp av luftstøtte igjen fikk kontroll (UN Secretary-General 2016b, s. 4; Stanikzai 2016g). Da Taliban i starten av oktober på nytt angrep distriktssenteret, valgte myndighetene å trekke gjenværende ANSF-personell ut for å disponere disse i andre områder av provinsen. Med det fikk Taliban kontroll også over distriktssenteret (Achakzai 2016c).

⁸ Taliban-kontroll forstås her slik at Taliban også kontrollerer distriktssenteret.

Frem til august 2016 var situasjonen i Nawa-distriktet forholdsvis rolig; i en artikkel i New York Times ble distriktet omtalt som et av de roligste i provinsen, med stor grad av myndighetskontroll (Mashal 2016a). I likhet med Khanashin (Reg), har det senere, i august og september, vært et betydelig antall sikkerhetshendelser i Nawa (internasjonal kilde, e-post 2016). Taliban startet en offensiv i distriktet tidlig i august, og tok midlertidig kontroll over distriktssenteret. ANSF fikk deretter flystøtte og gjenopprettet kontroll over senteret, om dog kortvarig. På grunn av lite og dårlig utstyr, hevdet ANSF at de trengte forsterkninger for også å kunne gjenvinne områder utenfor distriktssenteret. Kampene var harde, og det ble rapportert om store tap på begge sider (Khaama Press 2016a; Stanikzai 2016i; Mashal 2016a). Den 3. oktober tok Taliban kontroll over politihovedkvarteret i distriktssenteret, som var den siste bygningen ANSF kontrollerte. Distriktets politisjef ble drept i angrepet (Hussainkhail 2016).

5.2 DISTRIKTER MED HØYT KONFLIKTNIVÅ – NAD ALI/MARJA OG NAHR-E SARAJ (GERESHK)

Nad Ali/Marja har i perioden fra juni til og med oktober 2016 vært distriktet(ene) med høyest registrert konfliktaktivitet, etterfulgt av distriktet Nahr-e Saraj (Gereshk) (internasjonal kilde, e-post 2016). Med grenser til Lashkar Gah-distriktet er begge strategisk viktige for både opprørere og myndighetene. ANSF har forholdsvis stor tilstedeværelse, og har gjennomført flere operasjoner. Samtidig er det opprørerne som står bak de aller fleste sikkerhetshendelsene. Hovedmålene til opprørerne er ANSF, herunder også ALP.

5.2.1 Nad Ali/Marja

I en artikkel i Afghanistan Analysts Network, viser journalist Amiri (2016b) til en gradvis forvitring og et sammenbrudd i koordineringen av ANSF, inkludert Afghan Local Police (ALP), i Marja-distriktet frem til mars 2016. Dette førte til at Taliban stadig vant terreng tidlig på året, gjennom å angripe og ta kontroll over ANSF-poster. I mars hevdet Amiri at ANSF kontrollerte distriktssenteret, enkelte andre enklaver, samt den noen kilometer lange veien som knytter distriktssenteret til Lashkar Gah (ved Bolan). Kontroll over denne veistrekningen er avgjørende for å hindre at Taliban får innpass i provinshovedstaden.

Samtidig har Taliban gjennomført angrep langs veien. Den 2. juni 2016 ble provinsens visepolitimester og en polititjenestemann hardt skadd da en IED eksploderte, til tross for at de satt i et pansret kjøretøy (Stanikzai 2016a). Senere samme uke ble en amerikansk journalist og hans afghanske tolk drept da Taliban angrep ANSF-konvoien de fulgte fra Lashkar Gah til Marja (RFE/RF 2016).

I motsetning til situasjonen i Marja-distriktet, hevder Amiri (2016b) at ANSF, inkludert ALP, har vært bedre koordinerte i Nad Ali-distriktet. Dette har ført til at sikkerhetsstyrkene har greidd å stå imot Taliban lenger her. Samtidig har Taliban utover året utført regelmessige angrep også i Nad Ali. I slutten av juli 2016 gjennomførte Taliban blant annet koordinerte angrep både i Nad-e Ali og Marja. Flere politiposter ble overtatt av Taliban i Nad-e Ali, og skuddvekslinger skal ha pågått i flere timer (Stanikzai 2016h). Angrepene resulterte i en stor motoffensiv fra ANSF i distriktene.

I starten av august 2016 hevdet ANSF at de igjen hadde tatt kontroll over hovedveien i Nad Ali. Likevel uttrykte både lokale politikere og innbyggere bekymring for at krigen nærmet seg Lashkar Gah, ved at Taliban hadde tatt kontroll over større deler av Nad Ali nær distriktssenteret (Achekzai 2016a; 2016b). Taliban sto bare et par mil utenfor bygrensen til Lashkar Gah. ANSF, og særlig politiet (både ANP og ALP), hadde hatt store tap, og det ble rapportert at Taliban la ut IEDer (Mashal & Shah 2016; Mashal 2016a).

5.2.2 Nahr-e Saraj (Gereshk)

Distriktet Nahr-e Saraj (Gereshk) ligger midt i provinsen. Distriktet er viktig for ferdsel og kontakt mellom nordlige og sentrale distrikter, inkludert tilgang til provinshovedstaden. I tillegg går ringveien fra Kandahar til Herat gjennom distriktet. Dette innebærer at de som kontrollerer distriktssenteret og områder rundt ringveien, også kan kontrollere ferdsel og handel mellom sør og vest i Afghanistan. Ifølge Amiri (2016b) kontrollerte myndighetene distriktssenteret, ringveien og enkelte andre områder i starten av mars 2016. Andre områder ble brukt av Taliban som baser for angrep mot ANSF, med mål om å nå frem til distriktssenteret. ANSF styrket sin tilstedeværelse ved å relokalisere troppene som ble trukket ut fra Musa Qala-distriktet i februar til Nahr-e Saraj.

Det ble i slutten av mai rapportert at Taliban hadde angrepet og overtatt 12 ulike politiposter i utkanten av distriktssenteret. Angrepet førte angivelig til store tap på begge sider. Et provinsrådsmedlem (som gjengitt i Shah & Mashal 2016) fryktet at Taliban ville forsøke å bruke distriktet som transitt for å gå inn i provinshovedstanden. I juni ble det rapportert at internasjonale flyangrep, inkludert droneangrep, i Nahr-e Saraj hadde ført til at flere titalls Talibanere ble drept (Stanikzai 2016d).

Utover angrep mot distriktssenteret, har Taliban utøvd sterkt press langs hovedveien som knytter provinshovedstaden Lashkar Gah til Nahr-e Saraj (Gereshk)-distriktet, og – minst like viktig – til ringveien mellom Kandahar og Herat. Fra sin reise i Helmand-provinsen i mai 2016, beskriver journalistene Carsten Jensen og Anders Sømme Hammer (2016, s. 211) hvordan Talibanens hvite flagg vaiet i landsbyene langs hovedveien fra Lashkar Gah, mens de fleste politipostene var ubemannet. Politiet prioriterte sikkerheten langs ringveien.⁹ Hovedveien var i tillegg i dårlig forfatning på grunn hull etter IEDer som hadde gått av.

I august 2016 blokkerte Taliban hovedveien til Lashkar Gah i Gereshk-distriktet ved å legge ut IEDer og sette opp illegale veisperringer. Politisjefen som ledet ryddearbeidet en ukes tid ut i blokadene, hevdet at de hadde desarmert over 100 IEDer langs veistrekningen. Den 14. august ble likevel politisjefen i Helmand og tre av hans vakter skadd da en IED gikk av på strekningen. Veien var så godt som blokkert i nær en måned. Sivildbefolkningen kunne benytte alternative veistrekninger inn til og ut fra provinshovedstaden Lashkar Gah, men disse gikk gjennom opprørskontrollerte områder, og de reisende måtte forberede seg på å passere illegale veisperringer (Mashal & Shah 2016; Mashal 2016a).

I slutten av august uttrykte innbyggerne misnøye med at myndighetene ikke hadde sikret veistrekningen tilstrekkelig (Amiry 2016). En politibetjent påpekte at Taliban

⁹ Mer informasjon om situasjonen langs ringveien, finnes i kapittelet om veisikkerhet.

hadde tilholdssted tett opp til veien, og at de regelmessig utførte angrep både på politipostene og mot personer som var satt til å rydde veien for IEDer. Dette hadde slitt ut politiet (Stanikzai 2016k).

Ifølge myndighetene åpnet veien igjen for sivil ferdsel i begynnelsen av september. Samtidig var det i all hovedsak ANSF som brukte veien den første tiden etter gjenåpningen (Stanikzai 2016p). Ved at Taliban i praksis kontrollerer områdene på begge sidene av hovedveien, blir det antatt at de kan sette opp illegale veisperringer igjen, om de så skulle ønske det (samtale internasjonal journalist, Oslo september 2016).

6. SITUASJONEN FOR SIVILBEFOLKNINGEN I PROVINSHOVEDSTADEN LASHKAR GAH

FNs generalsekretær har uttrykt bekymring for Talibans stadig sterkere press mot provinshovedstaden Lashkar Gah fra juli 2016 (UN Secretary-General 2016b, s. 4). Ifølge en internasjonal journalist (samtale Oslo, september 2016) ble kampene rundt provinshovedstaden kjempet på tre fronter fra august 2016: i vest mot distriktet/distriktene Nad Ali/Marja, i sør mot Nawa-distriktet, og nordøst mot distriktet Nahr-e Saraj (Gereshk). Politidistrikt nr. 4 nord i Lashkar Gah by (Babajii-området), skal delvis ha vært under Taliban-kontroll siden november 2015 (Stanikzai 2016e). Dette betydde i praksis at kamper allerede før august foregikk inne i byen (internasjonal journalist, samtale Oslo september 2016).

I september og oktober 2016 har Taliban økt presset mot Lashkar Gah. Dette har ført til at ANSF har blitt forflyttet fra andre distrikter til utkanten av byen (Mashal & Abed 2016). Tidlig i oktober skal Taliban ha angrepet politiposter i Bolan-området, noen få kilometer vest for sentrum på grensen til Nad Ali/Marja. Flere sivile skal ha flyktet fra området (Stanikzai 2016r).

Den 10. oktober 2016 gjennomførte Taliban et selvmordsangrep i Mukhtar-området, nordøst i Lashkar Gah by. En bilbombe eksploderte ved en politipost, hvorpå ti politimenn og fire sivile ble drept, og inntil 15 personer skal ha blitt skadet. Selvmordsangrepet kom etter at Taliban hadde angrepet flere politiposter i byen tidligere på dagen (Al Jazeera 2016b).

Et provinsrådsmedlem samt en parlamentariker fra Helmand har hevdet (som gjengitt i Associated Press 2016) at det har vært flere angrep i Lashkar Gah etter selvmordsbomben den 10. oktober. Angrepene, og kamper mellom Taliban og ANSF, har ført til store tap på begge sider, og over 45 sivilister skal ha blitt drept. I midten av oktober skal det angivelig ha vært sammenstøt mellom ANSF og Taliban i utkanten av byen, i politidistrikt 2, 3 og 4 (Stanikzai 2016s). Enkelte hevder at flystøtte og amerikanske bakkestyrker har vært avgjørende for at myndighetene har holdt Lashkar Gah by (Mashal 2016b; Roggio 2016b).

Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2016) skal Taliban ha prøvd å få kontroll på veien fra distriktene Nad-Ali og Marja i vest og inn til byen, samt at de har avfyrt raketter inn mot de vestlige områdene i byen. Dette var også tilfelle i august 2016, da en sivil ble rapportert drept og flere skadd av en Taliban-avfyrt rakett som landet i et

boligområde (Hamim 2016). De vestlige områdene var i medio oktober fortsatt preget av Talibans nærvær (Achakzai 2016d). Den 30. oktober uttalte guvernøren i provinsen at de la stor vekt på å sikre provinshovedstaden, og at 1500 nye ANSF-tropper hadde ankommet byen for å bidra til dette (Stanikzai 2016t).

I august 2016 rapporterte New York Times (Mashal & Shah 2016) at innbyggerne i Lashkar Gah følte seg beleiret. Talibans blokade av innfartsåren fra ringveien, i Nahr-e Saraj-distriktet (Gereshk), reduserte innførselen av varer fra Kandahar. Flere næringsdrivende og NGOer ønsket å evakuere fra byen. Samtidig opplevde innbyggerne byen som trygg, og mange hadde flyktet fra kamper i andre distrikter til Lashkar Gah. Dette ga også et ekstra press på de grunnleggende humanitære tjenestene. I august viste guvernørens talsmann (som gjengitt i Al Jazeera 2016a) til mangel på mat, rent vann og husly, og til familier som sov på gaten. Den midlertidige veiblokaden gjorde det vanskelig å få inn nødrasjoner, samtidig som matvareprisene generelt økte (Stanikzai 2016j; 2016k).

Ved at hovedveien var blokkert og ved at Taliban kontrollerte veifarende på sideveiene, var flyplassen den eneste muligheten myndighetspersonell eller andre utsatte grupper hadde til å komme seg inn og ut av provinshovedstaden (samtale internasjonal journalist, Oslo september 2016). I slutten av august ble det meldt at sivile flyselskap kansellerte flygninger til Lashkar Gah, angivelig på grunn av kamper nær flyplassen (OCHA 2016b). Etter det Landinfo forstår var flyplassen stengt for sivil luftfart også i slutten av oktober (internasjonal kilde, e-post 2016). Hovedveien ble åpnet for sivil ferdsel i starten av september 2016.

Medierapportene fra august 2016 formidler håpløshet fra en krigstrett befolkning. Til tross for at dagliglivet gikk sin «vante gang», tærte den konstante frykten på befolkningen. Enkelte, også i provinshovedstaden, hevdet å foretrekke at Taliban styrer, alt for å slippe unna de konstante kampene i distriktene rundt Lashkar Gah, kamper som stadig kom nærmere byen. Samtidig økte også bekymringen hos enkelte for at provinshovedstaden skulle falle til Taliban (Al Jazeera 2016a; Mashal & Shah 2016; Shalizi 2016).

7. SIVILE TAP OG SKADER SOM FØLGE AV KONFLIKTRELATERT VOLD

Landinfo har ikke tilgang til informasjon som gir full oversikt over sivile tap og skader som følge av konfliktrelatert vold i Helmand og provinsens distrikter spesielt. UNAMAs rapportering differensierer bare mellom regioner.

I den sørlige regionen, som omfatter provinsene Kandahar, Helmand, Uruzgan, Zabul og Nimruz, var det en betydelig oppgang i registrerte sivile tap (drepte og skadde) fra første halvår i 2015 til samme periode i 2016, fra henholdsvis 1317 til 1444 personer. Oppgangen har i all hovedsak vært som følge av kryssild. Mens 340 personer ble rammet av kryssild første halvår i 2015, var dette mer enn doblet til over 800 personer de første seks månedene i 2016. Når det gjelder sivile tap som følge av IEDer, var det derimot en nedgang fra 447 personer drept eller skadd første halvår i 2015, til 319 personer første halvår i 2016 (UNAMA & OHCHR 2016, s. 12, 37, 50).

En diplomatkilde (e-post, august 2016) som har god kjennskap til regionen og UNAMAs arbeid, anslår at en tredjedel av de sivile tapene som UNAMA har registrert i sør, er i Helmand.

Sivile rammes i all hovedsak som tilfeldige ofre, blant annet fordi de havner i kryssild mellom Taliban og ANSF. Ifølge UNAMA var kampene i Helmand og Uruzgan-provinsen, der sivilbefolkningen ble fanget i kryssild, hovedgrunnen til doblingen i sivile tap i den sørlige regionen (UNAMA & OHCHR 2016, s. 37). Begge sidene i konflikten forårsaker tap blant sivile: eksempelvis ble fire barn drept og to kvinner skadd da en rakett fra den afghanske hæren slo ned i huset deres i Sangin-distriktet den 3. mars 2016 (UNAMA & OHCHR 2016, s. 35), mens raketter avfyrt av Taliban som nevnt har landet i boligområder også i Lashkar Gah.

Til tross for at sivile tap på grunn av IEDer generelt har gått ned i den sørlige regionen, var det i årets første seks måneder bare i provinsene Kandahar og Faryab at IEDer forårsaket et høyere antall sivile tap enn i Helmand (UNAMA & OHCHR 2016, s. 49). Senere er det blant annet rapportert at seks sivile ble drept og fem skadd da en privatbil kjørte over en IED i nærheten av en ANSF-base i Nawa-distriktet i august, der kvinner og barn skal ha blitt rammet (Stanikzai 2016m). En måned senere ble ni sivile, herunder åtte kvinner og barn, drept da traktoren de kjørte utløste en IED. Personene var angivelig på flukt vekk fra pågående kamper mellom Taliban og ANSF (UN News Centre 2016).

IEDer har også blitt brukt i målrettede angrep. Den 24. april 2016 angrep Taliban en av presidentens rådgivere. En fjernstyrt IED ble detonert mot den private politibilen som eskorterte rådgiveren gjennom Garmser-distriktet. Angrepet førte til at to sivile ble drept, herunder en landsbyleder, og tre andre ble skadd. Taliban har påtatt seg ansvaret for angrepet (UNAMA & OHCHR 2016, s. 63).

7.1 UTENOMRETTSLIGE DRAP OG FRIHETSBERØVELSE

UNAMA og andre kilder rapporterer om utenomrettslige drap og frihetsberøvelse, også av sivile, i Helmand-provinsen. Både sikkerhetsstyrkene og Taliban står bak dette. I februar 2016 skal politiet (ANP) ha stoppet en bil med tre sivile personer i Nahr-e Saraj-distriktet (Gereskh). Disse ble drept og likene ble dumpet i en elv i nærheten. Politiet tok i tillegg bilen deres. De sivile ble angivelig drept på grunn av slektskap til en lokal Taliban-leder (UNAMA & OHCHR 2016, s. 84). Likeledes skjøt og drepte ANSF en imam i Marja-distriktet i mai, angivelig på grunn av at han støttet Taliban (UNAMA & OHCHR 2016, s. 64).

Ifølge media skal Taliban ha frihetsberøvet personer over lengre perioder. I slutten av februar skal angivelig afghanske spesialstyrker ha løslatt 35 personer fra et Taliban-fengsel i Nad Ali/Marja. Fangene skal ha inkludert fem kvinner, 25 barn og fire menn (Roggio 2016a). I juni rapporterte media at ni personer; to politimenn, to soldater og seks sivilister ble løslatt fra et Taliban-fengsel i Nahr-e Saraj-distriktet (Fitri 2016). Også i slutten av september opplyste myndighetene at specialsoldater hadde løslatt over 100 fanger fra et Taliban-fengsel i distriktene Marja, Nahr-e Saraj (Gereskh) og Nawzad. Da pressemeldingen gikk ut, hadde myndighetene ikke identifisert bakgrunnen til de frigjorte, om de tilhørte ANSF, var myndighetsansatte eller sivilister (Khaama Press 2016b). Landinfo er ikke kjent med oppdatert informasjon om profilen til de løslatte fangene.

7.2 VEISIKKERHET

Hva gjelder veisikkerhet for sivile, i tillegg den faren IEDer utgjør, rapporteres det om at Taliban setter opp illegale veisperringer. Her søker de etter personer med tilknytning til myndighetene og/eller ANSF (samtale internasjonal journalist, Oslo september 2016). Dette var også tilfelle den 21. juni 2016, da Taliban stoppet flere sivile biler på ringveien fra Kandahar til Herat i Nahr-e Saraj-distriktet (Gereshk). I alt ble 45 passasjerer frihetsberøvet i ett døgn.¹⁰ Taliban skal ha sjekket de reisendes kontakter eller relasjoner til ANSF. Taliban har vedgått at de stod bak hendelsen, men benekter at det involverte frihetsberøvelse. Ifølge Taliban selv (som gjengitt i UNAMA & OHCHR 2016, s. 66) var dette en vanlig undersøkelse av veifarende. Dette var første gangen Taliban gjennomførte en massekidnapping i Helmand, i motsetning til i de nordlige provinsene Kunduz og Takhar, der massekidnappinger har forekommet flere ganger (Stanikzai 2016e). Hendelsen viste at Taliban har kapasitet til å hindre fri ferdsel, også på ringveien.

I august 2016 ble det rapportert i media om at Taliban skal ha kidnappet og drept fire sivile, herunder to tenåringer, som reiste fra Lashkar Gah til Nahr-e Saraj (Gereshk). Ifølge provinsmyndighetene og slektninger hadde ikke ofrene tilknytning til myndighetene (Hamim 2016).

Det er også rapportert om en økning i antall landeveisrøverier, som har rammet sivile på veien mellom Lashkar Gah og sørvestover til distriktet Khanashin (Reg) (200 km). Enkelte kilder indikerer at røveriene gjennomføres med ANSFs velsignelse. Om myndighetene ikke tar tak i problemene, har flere innbyggere hevdet at de i realiteten kan bli avskåret fra provinshovedstaden (Stanikzai 2016f).

Væpnede kamper har ødelagt veinettet. Ifølge myndighetene i Helmand skal nær 80 broer og enklere veioverbygninger over elveleier (*culverts*) ha blitt ødelagt i provinsen så langt i 2016. En yrkessjåfør (som gjengitt i Stanikzai 2016o) hevder at folk flest vegrer seg mot å reise på grunn av den dårlige veistandarden.

8. INFORMASJON OM FORHOLD FOR SIVILBEFOLKNINGEN I OMRÅDER MED HØY OPPRØRSTILSTEDEVÆRELSE

Som vist over, er de fleste distriktene i Helmand omstridte, og mange har vært det i flere år. Myndighetene og Taliban har vekselvis hatt kontroll over ulike områder i distriktene. Med det har befolkningen blitt utsatt for et kontinuerlig krysspress, alt etter hvem som til enhver tid har hatt kontroll. Ifølge en internasjonal journalist (samtale Oslo, september 2016) har den eneste konstante faktoren vært at befolkningen lider. Dette har også ført til at befolkningen etter hvert har måtte sette svært lave krav; for dem handler det om å overleve og om hvem som utsetter dem for minst trakassering, snarere enn om deres behov og ønsker blir møtt (samtale med internasjonal journalist, Oslo september 2016).

¹⁰ Flere av de kidnappede tilhørte den etniske gruppen Hazaraer. Se Landinfo (2016a) for mer informasjon om kidnapping av hazaraer spesielt.

De pågående kampene og myndighetenes stadig mer reduserte tilstedeværelse i flere distrikt, begrenser myndighetenes mulighet til å yte grunnleggende tjenester. I august 2016 uttalte lederen for provinsrådets sikkerhetskomité at med unntak av distriktene Lashkar Gah og Nahr-e Saraj, var tjenester til befolkningen sterkt redusert i samtlige distrikter. På grunn av sikkerhetssituasjonen, kommer ikke annet myndighetspersonell enn sikkerhetsstyrkene seg ut til distriktene. Ifølge lederen hadde samtlige dommere forlatt provinsen, også fra Lashkar Gah (Stanikzai 2016q).

New York Times hadde en sjelden reportasje om dagliglivet i det Taliban-kontrollerte Baghran-distriktet i 2015 (Goldstein & Shah 2015). Innbyggerne forteller om et distrikt der Taliban de facto har myndighet, og hvor myndighetsutøvelsen viser store likheter med situasjonen da Taliban regjerte frem til 2001. Kvinner får ikke lov til å forlate huset uten mannlig følge, og utenom legebekker, er det få legitime grunner for kvinnene til å gå ut. Sedelighetspolitiet er igjen aktive og overvåker innbyggernes adferd, bønnetider, klesstil og hår- og skjeggglengde. I fengselet er det angivelig til en hver tid over 100 personer som sitter inne for mindre eller større regelbrudd.

Utdanningstilbudet består av noen år i madrassaen for gutter, mens jenter ikke har noen tilbud. Selv om både å høre på musikk og spille kort er forbudt, hender det likevel at noen møtes om kveldene og gjør dette. Radiokanaler som kringkaster nyheter er de eneste som er tillatt. Det er ingen mobildekning, og kontakt utenfor distriktet holdes via en håndfull telefonkiosker i ulike bazarer.

En innbygger understreket i reportasjen at i motsetning til befolkningen i andre distrikter, slipper innbyggerne her å leve i en krigssituasjon. Enkelte mener det «enkle livet» Taliban står for, er det riktige. Andre har mer motvillig måttet innfinne seg med situasjonen. Heller enn de strenge sosiale normene, er befolkningen mer bekymret for mangel på dyktige leger, liten tilgang til basisingredienser som matolje, og at det er få muligheter for barna deres. Som artikkelforfatterne understeker, er Baghran et unikt distrikt ved at det er forholdsvis isolert, og at Taliban i over ti år har kontrollert distriktet uten å ha blitt utfordret av de afghanske myndighetene. Dette har trolig bidratt til de konservative holdningene.

8.1 HELSE

UNAMA er en av kildene som uttrykker bekymring for tilgangen til helsetjenester på grunn av den væpnede konflikten. I mai 2016 skal opprørere ha beordret en NGO som driver en helseklinikk i distriktet Nahr-e Saraj (Gereshk) om å stenge klinikken. Vilkåret for at de skulle kunne fortsette arbeidet, var at organisasjonen åpnet en ny klinikk i bazaren i Musa Qala-distriktet. Dette førte til at den polikliniske avdelingen ved klinikken i Nahr-e Saraj var stengt i en uke (UNAMA & OHCHR 2016, s. 23).

I slutten av august samme år, opplyste provinsens helsedirektør at fire helseklinikker hadde blitt stengt i distriktene Nad Ali og Kajaki. Et medlem av provinsrådet bekreftet at klinikker i Nad Ali-distriktet hadde blitt stengt, og hevdet at det samme gjaldt klinikker i Nawa-distriktet. Ifølge lokalbefolkning fra distriktene Qale Musa og Nawzad, som selv hadde oppsøkt Lashkar Gah for behandling, er det svært få helsefasiliteter i distriktene. De som eksisterer, har ofte lite, om noe, medisiner, og de fleste må reise til Lashkar Gah ved større skader eller for behandling (Stanikzai 2016n).

Verdens helseorganisasjon (WHO) rapporterte at distriktssykehuset i Garmser-distriktet gjenåpnet i september 2016, etter å ha vært stengt på grunn av kamper. De kunne imidlertid bare tilby basishelsetjenester på grunn av manglende ressurser, og fordi sykehuset hadde blitt plyndret av befolkningen i kjølvannet av kampene (OCHA 2016d).

Ifølge Leger Uten Grenser, som drifter et av to større sykehus i Lashkar Gah, er pågående kamper, stengte veier og opprørernes illegale veisperringer til hinder for at sivile raskt kan nå frem til livreddende helsehjelp (MSF 2016). Det er videre en utfordring at helsefasilitetene som er operative, har liten kapasitet. Ifølge sykehusdirektøren i Nahr-e Saraj (Gereshk) har sykehuset kapasitet til å betjene 60 000 personer, men i realiteten betjener de en befolkning på over 300 000 (sykehusdirektør, som gjengitt i Jensen & Sømme Hammer 2016, s. 234).

UNAMA viser til at sikkerhetsstyrkene i løpet av første halvåret i 2016 brukte helseklinikker til militære formål. Militæret kan påføre klinikkene skader, og befolkningen vegrer seg for å oppsøke nødvendig helsehjelp på grunn av militærets tilstedeværelse (UNAMA & OHCHR 2016, s. 25).

8.2 SKOLE

Skoler rammes også av de pågående kampene. I august 2016 uttalte utdanningsdirektøren i provinsen at 26 skoler hadde blitt ødelagt på grunn av kamphandlinger i distriktene Garmser, Nawa og Nad Ali (Stanikzai 2016l). I november viser media til at hundrevis av skoler i provinsen var stengt på grunn av dårlig sikkerhet (Stanikzai 2016u). Dette har nødvendigvis påvirket mange barns tilgang til skole og utdanning. Distriktssjefene både i Nad Ali og Garmser hevdet at sikkerhetsstyrkene har tatt tilhold i enkelte skoler, noe hærens talsperson benektet (Stanikzai 2016l). Journalistene Jensen og Sømme Hammer (2016, s. 195-199) bekrefter imidlertid distriktssjefen i Nad Ali sin påstand. Under besøk til frontlinjen i Nad Ali i mai 2016, beskriver journalistene hvordan ANSF har tatt tilhold i en skolebygning, som også fungerer som utskytningsrampe for angrepene mot Taliban som oppholder seg utenfor skolemurene.

Det har blitt påpekt av lokalbefolkning at skoler utsatt for angrep, senere har blitt plyndret for verdiene som eventuelt var igjen. Det fremgår ikke hvem som har stått bak plyndringene (Stanikzai 2016l). Det vises til at også helsefasiliteter kan ha blitt utsatt for dette.

I tillegg til hvordan den væpnede konflikten påvirker tilgang til utdanning, påpeker Landinfo at befolkningens syn på utdanning, lokale maktkamper, ressursfordeling og lokal alliansepolitikk vil kunne påvirke i hvilken grad utdanningstilbud for barn eksisterer. Det vil derfor trolig være store variasjoner mellom og i de ulike distriktene.

Ifølge en lokal kilde (som sitert i Rubin & Rudeforth 2016, s. 12) har det ikke vært offisielle skoletilbud hverken for jenter eller gutter i distriktene Baghran, Nawzad, Musa Qalah, Washer og Dishu det siste tiåret. Utdanningsministeriene har ikke tilgang til disse områdene som hovedsakelig er under Taliban-kontroll, og derfor eksisterer ingen offentlige skoler, argumenterer forskerne Barnett Rubin og Clancy Rudeforth. Det utdanningstilbudet som kan eksistere, er grunnleggende undervisning i religion i landsbyenes moskeer.

Samtidig er det ikke gitt at tilstedeværelse av Taliban er den avgjørende faktoren for om det finnes et skoletilbud eller ikke. Rubin og Rudeforth (2016, s. 18-19) viser til et illustrerende eksempel. I mars 2001 da Taliban satt med sentralmakten i landet, fikk en lokal initiativtaker tillatelse fra Taliban til å starte undervisning for gutter og jenter i en landsby i Nad Ali-distriktet. Etter hvert utvidet skolen til å omfatte undervisning opp til 9. klasse. I 2007, da skolen ble lagt inn under Utdanningsministeriet (MoE), gikk 800 gutter og 400 jenter der. I 2008 ble imidlertid skolen ødelagt, angivelig på grunn av intern rivalisering mellom to opprørsgrupper. I 2010 overtalte initiativtakeren igjen landsbyeldre til å reise, denne gangen til Pakistan, for å diskutere gjenoppbygging av skolen med Taliban, noe Taliban ga sitt samtykke til. I midten av 2015 gikk igjen 2000 elever på skolen, herunder rundt 700 jenter.

9. INTERNT FORDREVNE (IDPer)

Tall hva gjelder IDPer er generelt usikre. Dette blir illustrert i en Pajhwok-artikkel fra august 2016 (Stanikzai 2016j). Ulike myndighetsrepresentanter oppgir at henholdsvis 3000 eller 4000 familier har blitt fordrevet på grunn av konflikten i provinsen. En uke tidligere hadde guvernørens talsmann uttalt at rundt 30 000 personer hadde blitt fordrevet i løpet av få uker (Al Jazeera 2016a). FNs generalsekretær viste på sin side i september 2016 til at over 15 000 personer hadde flyktet fra distriktene rundt Lashkar Gah på grunn av de harde kampene i sommermånedene samme år (UN Secretary-General 2016b, s. 11).

Når det gjelder tallene på IDPer som OCHA benytter, forstår Landinfo det dithen at registreringene er utført av organisasjoner som arbeider med IDPer, og utføres på stedet familiene flykter til (OCHA 2016a). Dette kan innebære at personer som har flyktet til områder der organisasjoner ikke opererer, ikke har blitt registrert. Det samme vil trolig være tilfelle for de som tar opphold hos familier eller bekjente, og som av den grunn ikke oppsøker organisasjoner for humanitær støtte. Det er også en utfordring at lengeværende IDPer i enkelte tilfeller kan forsøke å registrere seg på nytt for å motta mer støtte (OCHA 2016c).

Ifølge OCHA (2016e) er det fram til oktober 2016 registrert nær 64 000 personer som har flyktet fra hjemmene sine i Helmand i løpet av året. Samtidig er det registrert at over 52 000 IDPer har tatt opphold i provinsen. Det er kun Kunduz-provinsen som har produsert flere IDPer, og Takhar-provinsen som har tatt imot flere IDPer så langt i 2016.

Når det gjelder distrikter der flest personer er registrert flyktet fra (*District of Origin*), hadde nær 30 000 personer forlatt Nad Ali-distriktet frem til slutten av oktober 2016.¹¹ Deretter følger Khanashin (Reg)-distriktet, hvor nær 9000 personer har forlatt distriktet, Nawa-distriktet hvor nær 6800 personer har flyktet fra, og Nahr-e Saraj (Gereshk)-distriktet hvor nær 6500 personer har flyktet. Folk har også flyktet fra distriktene Garmser, Nawzad, Sangin, Musa Qala og Kajaki i perioden.

¹¹ OCHA differensierer ikke mellom distriktene Nad Ali og Marja på sine kart. Det vil være naturlig å anta at deler av disse personene har vært bosatt i det andre kilder vil omtale som Marja-distriktet.

Distriktet der flest IDPer har tatt opphold (*District of Displacement*) er Lashkar Gah, med over 26 000 registrerte IDPer. Deretter følger Khanashin, hvor nær 7500 personer har tatt opphold, Nad Ali med nær 6000 personer, og Nahr-e Saraj (Gereshk), hvor over 5500 har tatt opphold. Mindre grupper av IDPer har også tatt opphold i distriktene Nawzad, Musa Qala, Sangin, Garmser og Dishu. I tillegg viser OCHA til at flere har flyktet til andre provinser – i hovedsak til Kandahar, men også til Herat (OCHA 2016e). Ifølge myndighetene i Kandahar hadde over 1300 familier fra Helmand tatt opphold i provinsen frem til oktober 2016 (Nadam 2016).

Den høye andelen som har flyktet til Lashkar Gah, kan tyde på at mange anser at kun provinshovedstaden er trygg. Samtidig kan de forholdsvis like tallene over hvor mange som har flyktet og hvor mange som har tatt opphold i distriktene Khanashin og Greskh, tolkes dithen at konfliktene er av lokal karakter, og at IDPer velger å ta opphold i nærområdet.

Legger man perioden fra januar 2014 til oktober 2016 til grunn, har over 114 000 personer flyktet fra hjemmene sine i Helmand, og over 98 000 IDPer har tatt opphold i provinsen (OCHA 2016e). Ifølge FNs høykommissær for flyktninger (som gjengitt i Amnesty International 2016, s. 12) var mellom 73 000 og 153 000 IDPer registrert i provinsen ved utgangen av 2015.

IDPer som har hatt kontakt med UNHCRs samarbeidspartnere (som gjengitt i OCHA 2016d), har oppgitt at de ikke har kunnet returnere til hjemstedet på grunn av ødelagte jorder (og dermed livsgrunnlag), plyndrete hjem og bazarer. I Nawa-distriktet har det blitt hevdet at også ANP og ALP har stått bak plyndringen. Noen viste til at det var vanskelig å komme seg til Lashkar Gah på grunn av stengte veier. I Lashkar Gah er det mangel på husvære og prisene har steget. Enkelte viser også til at Taliban bruker privathus som skanser i frontlinjen. Det er en generell utfordring for IDPer å få tilgang til skoler (OCHA 2016d).

10. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Achakzai, A. (2016a, 3. august). ANSF launches anti-Taliban operations in Helmand's Nad Ali. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/26562-ansf-launches-anti-taliban-operation-in-helmands-nad-ali> [lastet ned 28. oktober 2016]
- Achakzai, A. (2016b, 5. august). Helmand battle moves closer to Lashkargah City. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/26596-helmand-battle-moves-closer-to-lashkargah-city> [lastet ned 28. oktober 2016]
- Achakzai, A. (2016c, 4. oktober). Khanshin in Helmand falls to the Taliban. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/27625-khanshin-in-helmand-falls-to-the-taliban> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Achakzai, A. (2016d, 19. oktober). Taliban raise flags in suburb of Lashkargah. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/27888-taliban-raise-flags-in-suburb-of-lashkargah> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Ahmed, A. (2016, 15. februar). Tasked with combating opium, Afghan official profit from it. *The New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2016/02/16/world/asia/afghanistan-opium-heroin-taliban-helmand.html?_r=0 [lastet ned 31. oktober 2016]
- Al Jazeera (2016a, 9. august). Thousands flee fierce fighting in Afghanistan's Helmand. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/2016/08/thousands-flee-fierce-fighting-afghanistan-helmand-160809151954639.html> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Al Jazeera (2016b, 10. oktober 2016). Suicide car bomb attack kills 14 in Afghanistan. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/2016/10/suicide-car-bomb-attack-kills-14-afghanistan-161010105006840.html> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Amiri, R. (2016a, 10. mars). *Helmand (1): A crisis a long time coming*. Kabul: Afghanistan Analyst Network. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/helmand-1-a-crisis-a-long-time-coming/> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Amiri, R. (2016b, 11. mars). *Helmand (2): The chain of chiefdoms unravels*. Kabul: Afghanistan Analyst Network. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/helmand-2-the-chain-of-chiefdoms-unravels/> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Amiry, S. (2016, 31. august). Residents blast govt over Helmand-Kandahar highway closure. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/27025-residents-blast-govt-over-helmand-kandahar-highway-closure> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Amnesty International (2016, 31. mai). *Afghanistan: "My children will die this winter." Afghanistan's broken promise to the displaced*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/en/documents/asa11/4017/2016/en/> [lastet ned 15. september 2016]
- Associated Press (2016, 15. oktober). Afghan officials: more than 200 police, soldiers killed. *The Asahi Shimbun*. Tilgjengelig fra <http://www.asahi.com/ajw/articles/AJ201610150019.html> [lastet ned 31. oktober 2016]
- EASO, dvs. European Asylum Support Office (2016, januar). *Afghanistan Security Situation*. Valletta: EASO. Tilgjengelig fra https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/EASO-COI-Afghanistan_Security_Situation-BZ0416001ENN_FV1.pdf [lastet ned 13. oktober 2016]
- EASO (2016, september). *Afghanistan Recruitment by armed groups*. Valletta: EASO. Tilgjengelig fra https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/Afghanistan_recruitment.pdf [lastet ned 31. oktober 2016]

- Fitri, K. B. (2016, 17. juni). Security officials among 9 rescued from Taliban prison. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/06/17/security-officials-among-9-rescued-form-taliban-prison> [lastet ned 28. oktober 2016]
- Giustozzi, A. & Quentin, P. (2014, februar). *The Afghan National Army: Sustainability challenges beyond financial aspects*. Kabul: Afghanistan Research and Evaluation Unit. Tilgjengelig fra <http://www.areu.org.af/Uploads/EditionPdfs/ANA%20Issues%20Paper.pdf> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Goldstein, J. & Shah, T. (2015, 14. august). Taliban present gentler face but wield iron fist in Afghan district. *The New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2015/08/15/world/asia/taliban-baghran-district-afghanistan.html?_r=0 [lastet ned 31. oktober 2016]
- Hamim, K.A.A. (2016, 17. august). Taliban kill four civilian hostages in Lashgargah. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/26785-taliban-kill-four-civilian-hostages-in-lashkargah> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Hussainkahl, D. (2016, 3. oktober). Nawa District fall to Taliban, police chief killed. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/27591-nawa-district-falls-to-taliban-police-chief-killed> [lastet ned 31. oktober 2016]
- iCasualties (u.d.). OEF - Fatalities by province. *iCasualties.org*. Tilgjengelig fra <http://icasualties.org/OEF/ByProvince.aspx> [lastet ned 31. september]
- ISW, dvs Institute for the Study of War (u.d.). *Regional Command South*. Washington: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/region/regional-command-south-0#Helmand> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Jensen, C. & Sømme Hammer A. (2016, oktober). *Krigen som aldri tar slutt – Reportasjer fra Afghanistan*. Oslo: Press Forlag.
- Khaama Press (2016a, 11. august). Afghan forces, Taliban suffer casualties in battle for Helmand district control. *Khaama Press*. Tilgjengelig fra <http://www.khaama.com/afghan-forces-taliban-suffer-casualties-in-battle-for-helmand-district-control-01677> [lastet ned 28. oktober 2016]
- Khaama Press (2016b, 26. september). Over 100 prisoners released from Taliban prison by Afghan forces. *Khaama Press*. Tilgjengelig fra <http://www.khaama.com/over-100-prisoners-released-from-taliban-prisons-by-afghan-forces-01951> [lastet ned 31. oktober]
- Landinfo (2015, 27. januar). *Afghanistan: Ajristan-distriktet*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/3062/1/3062_1.pdf [lastet ned 23. september 2016]
- Landinfo (2016a, 3. oktober). *Temanotat Afghanistan: Hazaraer og afghansk opprørsbevegelse*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/3429/1/3429_1.pdf [lastet ned 14. oktober 2016]
- Landinfo (2016b, 13. oktober). *Temanotat Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i provinsen Nangarhar*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/3442/1/3442_1.pdf [lastet ned 14. oktober 2016]
- Mashal, M. (2016a, 14. august). Afghanistan forces struggle to hold firm against Taliban in south. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <http://www.nytimes.com/2016/08/15/world/asia/afghan-forces-struggle-to-hold-firm-against-taliban-in-south.html> [lastet ned 30. oktober 2016]
- Mashal, M. (2016b, 23. august). Bomb kills an American soldier near besieged Afghan City. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <http://www.nytimes.com/2016/08/24/world/middleeast/american-soldier-is-killed-by-bomb-near-besieged-afghan-city.html> [lastet ned 31. oktober]
- Mashal, M. & Abed, F. (2016, 12. oktober) Afghan Forces, their numbers dwindling sharply, face a resurgent Taliban. *The New York Times*. Tilgjengelig fra

http://www.nytimes.com/2016/10/13/world/asia/afghanistan-kabul-taliban-massacre.html?_r=1 [lastet ned 31. oktober].

- Mashal, M. & Shah, T. (2016, 8. august). Airstrikes barely holding off Taliban in Helmand, Afghan official say. *The New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2016/08/09/world/asia/afghanistan-taliban-helmand.html?_r=1 [lastet ned 30. oktober 2016]
- MSF, dvs. Medecins sans Frontieres (2016, 26. august). *Afghanistan: Patients still struggling to reach Boost hospital in Lashkar Gah, Helmand province*. Medecins sans Frontieres. Tilgjengelig fra <http://www.msf.org/en/article/afghanistan-patients-still-struggling-reach-boost-hospital-lashkar-gah-helmand-province> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Nadam, B. A. (2016, 16. oktober). Over 7000 war-displaced people stream to Kandahar City. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/10/16/over-7000-war-displaced-people-stream-kandahar-city> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Nordland, R. (2015, 13. juni). Taliban attack police base in Afghanistan, killing 17. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <http://www.nytimes.com/2015/06/14/world/asia/taliban-police-base-southern-afghanistan.html> [lastet ned 31. oktober 2016]
- OCHA, dvs. Office for Coordination of Humanitarian Affairs (2014, april). *Hilmand Province. District Atlas*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/Hilmand.pdf> [lastet ned 8. november 2016]
- OCHA (2016a, 11. juli). *IDP Coordination Meeting minutes (Draft) Eastern Region – Jalalabad*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/idptf_operational_agencies_meeting_draft_minutes_-_11_july.pdf [lastet ned 23. september 2016]
- OCHA (2016b, 29. august). *Southern Region Humanitarian Regional Team (HRT) Meeting minutes*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra https://www.humanitarianresponse.info/es/system/files/documents/files/afg_minutes_20160829_hrt_sr.pdf [lastet ned 3. november 2016]
- OCHA (2016c, 3. september). *Southern Region Ad-hoc Operational Coordination Meeting (OCT) – Hilmand Province*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_minutes_20160903_oct_sr.pdf [lastet ned 3. november 2016]
- OCHA (2016d, 26. september). *Southern Region Humanitarian Regional Team (HRT) Meeting minutes*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/afg_minutes_20161026_hrt_sr.pdf [lastet ned 3. november 2016]
- OCHA (2016e, 30. november). *Afghanistan: Conflict Induced Displacements (as of 09.October 2016)*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/idps> [lastet ned 11. oktober 2016]

Dette er et interaktivt kart. Landinfo hentet ut informasjon per 2. november 2016.

- Osman, B. (2015, 26. desember). Why capturing Helmand is top of the Taliban's strategic goals. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2015/dec/26/taliban-helmand-opium> [lastet ned 23. oktober 2016]
- Reuters (2009, 18. juli). Factbox – Facts about Afghanistan's Helmand province. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/idUSSP506492> [lastet ned 22. oktober 2016]
- Reuters (2016, 20. juli). Taliban attacks threaten disputed Afghan district centre. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/us-afghanistan-helmand-idUSKCN1000WR> [lastet ned 28. oktober 2016]

- RFE/RL, dvs Radio Free Europe/ Radio Liberty (2016, 6. juni). U.S. journalist, translator killed in Afghanistan. *Radio Free Europe/ Radio Liberty*. Tilgjengelig fra <http://www.rferl.org/a/us-journalist-translator-killed-afghanistan/27781439.html> [lastet ned 31. oktober 2016]
- RSF, dvs. Reporters sans Frontieres (2016, 24. august). RSF urges Afghan authorities to protect journalists in war zones. *RSF*. Tilgjengelig via Ecoi.net: http://www.ecoi.net/local_link/329028/456451_en.html [lastet ned 23. september 2016]
- Roggio, B. (2016a, 29. februar). Afghan forces raid another Taliban 'prison' in Helmand. *The Long War Journal*. Tilgjengelig fra <http://www.longwarjournal.org/archives/2016/02/afghan-forces-raid-another-taliban-prison-in-helmand.php> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Roggio, B. (2016b, 3. oktober). Taliban overruns another district in Helmand. *The Long War Journal*. Tilgjengelig fra <http://www.longwarjournal.org/archives/2016/10/taliban-overruns-another-district-in-helmand.php> [lastet ned 22. oktober 2016]
- Roggio, B. (2016c, 2. november). Analysis: US military assessment of Taliban control of Afghan districts is flawed. *The Long War Journal*. Tilgjengelig fra <http://www.longwarjournal.org/archives/2016/11/analysis-us-military-assessment-of-taliban-control-of-afghan-districts-is-flawed.php> [lastet ned 2. november 2016]
- Rubin, B. & Rudeforth, C. (2016, 26. mai). *Enhancing Access to Education: Challenges and Opportunities in Afghanistan*. New York: Center on International Cooperation, New York University. Tilgjengelig fra http://cic.nyu.edu/sites/default/files/enhancing_access_education_may23_final.pdf [lastet ned 23. oktober 2016]
- Shah, T. & Mashal, M. (2016, 30. mai). Taliban overrun Afghan police checkpoints in Helmand province. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <http://www.nytimes.com/2016/05/31/world/asia/taliban-overrun-afghan-police-checkpoints-in-helmand-province.html> [lastet ned 30. oktober 2016]
- Shalizi, H. (2016, 14. august). Taliban 'special forces' lead Helmand assault: Afghan officials. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/us-afghanistan-helmand-idUSKCN10P0KO> [lastet ned 31. oktober 2016]
- SIGAR, dvs Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (2016, 30. oktober). *Quarterly report to the United State Congress*. Washington: SIGAR. Tilgjengelig fra <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2016-10-30qr.pdf> [lastet ned 1. november]
- Stanikzai, Z. (2016a, 2. juni). Helmand deputy police chief injured in roadside bombing. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/06/02/helmand-deputy-police-chief-injured-roadside-bombing> [lastet ned 31. oktober 2016].
- Stanikzai, Z. (2016b, 4. juni). Worsening Helmand security blamed on "ghost personnel". *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/06/04/worsening-helmand-security-blamed-%E2%80%98ghost-personnel%E2%80%99> [lastet ned 28. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016c, 8. juni). 50 pc of police personnel in Helmand non-existent: Kentoz. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/06/08/50pc-police-personnel-helmand-non-existent-kentoz> [lastet ned 28. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016d, 13. juni). 46 insurgents eliminated in Helmand raids, claim police. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/06/21/18-passengers-released-25-still-taliban-captivity> [lastet ned 26. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016e, 21. juni). 18 passengers released, 25 still in Taliban captivity. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/06/21/18-passengers-released-25-still-taliban-captivity> [lastet ned 26. oktober 2016]
- Stanekzai, Z. (2016f, 16. juli). Increasing highway robberies irk Khanshin resident. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/07/16/increasing-highway-robberies-irk-khanshin-residents> [lastet ned 28. oktober 2016]

- Stanikzai, Z. (2016g, 30. juli). Afghan commandos wrest back Khanshin from Taliban. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/07/30/afghan-commandos-wrest-back-khanshin-taliban> [lastet ned 28. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016h, 31. juli). Taliban extend raids into Helmand's Nad Ali, Marja. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/07/31/taliban-extend-raids-helmand%E2%80%99s-nad-ali-marja> [lastet ned 28. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016i, 10. august). Reinforcements yet to reach besieged Nawa district. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/08/10/reinforcements-yet-reach-besieged-nawa-district> [lastet ned 28. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016j, 14. august). Helmand's war-displaced families receive aid. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/08/14/helmand%E2%80%99s-war-displaced-families-receive-aid> [lastet ned 30. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016k, 20. august). Helmand- Kandahar highway blockade enters 3rd week. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/08/20/helmand-kandahar-highway-blockade-enters-3rd-week> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016l, 23. august). Conflict leaves many Helmand schools in ruins. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/08/23/conflict-leaves-many-helmand-schools-ruins> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016m, 29. august). Helmand roadside bombing claims 6 civilians lives. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/08/29/helmand-roadside-bombing-claims-6-civilians-lives> [lastet ned 30. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016n, 31. august). In volatile Helmand, conflict shuts key health centres. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/08/31/volatile-helmand-conflict-shuts-key-health-centres> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016o, 3. september). Majority of Helmand roads, bridges ruined by conflict. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/09/03/majority-helmand-roads-bridges-ruined-conflict> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016p, 5. september). Kandahar- Helmand highway month-long blockade ends. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/09/05/kandahar-helmand-highway-month-long-blockade-ends> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016q, 12. september). Insecurity shuts government departments in Helmand. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra http://www.pajhwok.com/en/2016/09/12/insecurity-shuts-government-departments-helmand?mc_cid=26a3bd2bcd&mc_eid=6acdacc2fb [lastet ned 31. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016r, 1. oktober). 28 security men injured as Lashkargah clash continues. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/10/01/28-security-men-injured-lashkargah-clash-continues> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016s, 17. oktober). Commanders among 130 rebels killed in Helmand. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/10/17/commanders-among-130-rebels-killed-helmand> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016t, 30. oktober). New security plans in pipeline for winter: Hayat. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/10/30/new-security-plans-pipeline-winter-hayat> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Stanikzai, Z. (2016u, 7. november). Education minister accused of double-standards. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/11/07/education-minister-accused-double-standards> [lastet ned 8. november]
- Stewart, P. (2016, 10. juni). Exclusive: Obama approves broader role for U.S forces in Afghanistan. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/us-usa-afghanistan-obama-exclusive-idUSKCN0YW055> [lastet ned 28. oktober 2016]

- TOLONews (2016, 16. oktober). 50 solders killed, as many missing in helmand: officials. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/27828-50-soldiers-killed-as-many-missing-in-helmand-officials> [lastet ned 31. oktober 2016].
- UNAMA & OHCHR (2016, juli). *Afghanistan – Midyear report 2016 – Protection of civilians in armed conflict*. Kabul: UNAMA & OHCHR. Tilgjengelig fra http://unama.unmissions.org/sites/default/files/protection_of_civilians_in_armed_conflict_mid_year_report_2016_final_rev.1-9sept.pdf [lastet ned 15. september 2016]
- UN news Centre (2016, 2. oktober). Afghanistan: UN condemns killings of 19 civilians by explosive devices planted on roads. *UN News Centre*. Tilgjengelig fra <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=55183#.WBdr02ePtI1> [lastet ned 31. oktober 2016]
- UN Secretary-General (2016a, 7. mars). *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra <https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg-report-7march2016.pdf> [lastet ned 13. oktober 2016]
- UN Secretary-General (2016b, 7. september). *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra <http://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg-report-7sept2016.pdf> [lastet ned 20. september 2016]

Muntlige kilder

- Diplomatkilde. E-post 30. august, 17. og 24. oktober 2016.
- Internasjonal kilde. E-postkorrespondanse januar-oktober 2016.
- Internasjonal journalist. Samtale i Oslo 21. september 2016.

